

DJI Stand Van Zaken september 2008

Het jaar 2008 is inmiddels al weer voor de helft voorbij. Een goed moment om even stil te staan. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) kijkt terug en blikt vooruit. In deze 'DJI Stand van Zaken' staan de resultaten van de inspanningen van al onze medewerkers in de eerste helft van 2008 bijeen.

Activiteiten die aan de ene kant gericht zijn op het ieder jaar insluiten en verzorgen van zo'n 80.000 mensen.

Aan de andere kant is het werk van de DJI-medewerkers erop gericht om ingesloten – behalve als dat niet aan de orde is, zoals bij levenslanggestraften – te laten terugkeren in de maatschappij.

Werken aan een veiligere samenleving doe je samen

De meeste DJI-medewerkers houden zich bezig met begeleiding, (her)opvoeding en behandeling van patiënten uit de forensische zorg, gedetineerden en jongeren. De activiteiten voor vreemdelingen zijn erop gericht om hen te laten terugkeren naar het land waar zij vandaan komen. DJI werkt hierbij nauw samen met allerlei partners zoals de politie, de gemeenten en de reclassering. Maar ook met de Raad voor de Kinderbescherming, organisaties voor geestelijke gezondheidszorg en diverse vrijwilligersorganisaties voor ex-gedetineerden. Werken aan een veiligere samenleving vraagt een goede samenwerking, in- en extern. De voorbeelden in deze DJI Stand van Zaken onderschrijven dit.

Bij het voorkomen van incidenten ligt er een belangrijke taak voor medewerkers en justitiabelen.

Voorkomen en voorlichten

Bij het voorkomen van incidenten ligt er een belangrijke taak voor medewerkers en justitiabelen. Neem een brand. Medewerkers moeten erop letten dat branddeuren dicht zijn en nooduitgangen vrij worden gehouden. Justitiabelen moeten weten welke risico's zij en anderen lopen als ze iets in brand steken. Veel branden worden opzettelijk in de cel gesticht, zo blijkt uit een brandmonitor die DJI hanteert. Daarom is het nodig om veel aandacht te besteden aan preventieve voorlichting. Bij binnenkomst, een eerste werkdag of tijdens speciale themabijeenkomsten. Zoals PI Flevoland die deze bijeenkomsten samen met de gemeente Almere organiseert. Want: incidenten zijn niet te plannen, maar de reactie erop is wél goed voor te bereiden. Ook het actief communiceren met de omgeving zoals bewoners of advocaten is daarbij essentieel.

Mens en gebouw

Veilig werken en leven. Het is een combinatie van goed getrainde mensen, duidelijke afspraken en veilige gebouwen met goede voorzieningen. In de eerste helft van 2008 is veel energie gestoken in het brandveilig maken van justitiële inrichtingen. Daar ligt een belangrijke taak voor de Rijksgebouwendienst, de eigenaar van de gebouwen. Eerder kregen alle cellen al rook- en brandmelders. Nu is er aandacht voor het aanpassen van de gebouwen. Een immense operatie die veel vraagt van de inrichtingen. In 2011 moeten alle ruim honderd gebouwen klaar zijn. Tot die tijd neemt DJI extra maatregelen om de veiligheid op elk moment van de dag en nacht te garanderen.

Veilig werken en leven.

Een veilig werkklimaat voor medewerkers. En een veilig leef- en verblijfklimaat voor justitiabelen en bezoekers. Daar is DJI veel aan gelegen. In 2008 wordt opnieuw veel geïnvesteerd in veiligheidszorg.

Eerst trainen, dan oefenen

Wie zit er in een crisisteam? Wat zijn de looplijnen bij een evacuatie? Wie heeft welke rol bij een gijzeling? Dit soort vragen staat beschreven in calamiteitenplannen. Prima, maar er moet vooral vaak geoefend worden. Met en zonder justitiabelen. Met en zonder externe hulpverleners zoals de brandweer. Hiervoor wordt bij DJI een scala aan trainingen en oefenscenario's ontwikkeld, onder andere voor management en BHV'ers. In de eerste helft van 2008 werden bijvoorbeeld samen met Effectis (TNO) en de plaatselijke brandweer in Zutphen diverse cellen in brand gezet voor het maken van trainingsmateriaal. Doel: de werkelijkheid zo dicht mogelijk benaderen en laten zien hoe je met brand en rook in een cel moet omgaan.

Gedetineerden

Gevangeniswezen moderniseert

Het gevangeniswezen moderniseert in de komende jaren. In het afgelopen half jaar is gewerkt aan een visie op detentie voor het Gevangeniswezen. Hiervoor zijn workshops en bijeenkomsten gehouden met vertegenwoordigers van verschillende functiegroepen binnen het Gevangeniswezen, de medezeggenschap en externe partners zoals de Reclassering, politie, gemeenten, GGZ en het CWI. Hoe we deze visie willen realiseren wordt nu verder ingevuld.

Invoering voorwaardelijke invrijheidstelling

Per 1 juli is de voorwaardelijke invrijheidstelling (VI) ingegaan. Veroordelenden staan dan na hun ontslag uit detentie nog een periode onder toezicht van justitie. De verwachting is dat gedetineerden hierdoor minder snel terugvallen in de criminaliteit. Vrijwel alle ketenpartners van DJI zijn bij de VI betrokken, zoals het Openbaar Ministerie, de Reclassering, het Centraal Justitieel Incasso Bureau, de Justitiële Informatiedienst, rechters en soms ook de politie. DJI heeft onder andere als taak het adviseren van het OM over het opleggen van de bijzondere voorwaarden en het faciliteren van het door de reclassering te houden voorbereidend gesprek, bijvoorbeeld door het verlenen van incidenteel verlof aan de gedetineerde.

Het zoeken naar passend werk na detentie begint voor gedetineerden al in detentie.

Al tijdens detentie op weg naar een baan

Veel ex-gedetineerden vallen na vrijlating terug in de criminaliteit. DJI werkt nauw samen met vele partners om dit te voorkomen. Dat is in het belang van de ex-gedetineerde zelf, de gemeente waarin hij of zij gaat wonen en van de samenleving. Om dit proces verder te versterken heeft DJI samenwerking gezocht met het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Besloten is een proef te starten waarbij het toewerken naar arbeid, de arbeidstoelating, al in detentie begint zodat gedetineerden na hun verblijf in detentie sneller) aan de slag kunnen. Als de proef een succes wordt, zal DJI arbeidstoelating in detentie door het CWI landelijk invoeren.

Het bedrijfsleven speelt een belangrijke rol in de geslaagde re-integratie van gedetineerden.

Personeel

Leiderschap ontwikkelen

Leidinggevenden vormen de schakel tussen beleid en werkvloer, tussen voorbeeld en navolging. Kortom tussen het gedrag van gisteren en dat van morgen. Iedere leidinggevende binnen DJI krijgt gedurende ongeveer een jaar de kans om zijn leiderschapsvaardigheden verder te ontwikkelen. Hiervoor is een individueel leertraject uitgesplitst. In dit traject is vooral aandacht voor het schakelen tussen een coachende, een directieve en een corrigerende leiderschapsstijl. Vanaf januari 2008 is hiermee landelijk gestart. Tot eind september 2008 kunnen leidinggevenden instappen. In mei waren hiermee al dertig locaties van DJI gestart.

Personeel goed inzetten

DJI werkt aan het effectiever organiseren van de personele inzet. Daarvoor worden dagprogramma's voor ingesloten niet alleen vanuit het oogpunt van detentie ingericht, maar ook bekeken vanuit het oogpunt van personeel. Effectiever roosteren gebeurt bijvoorbeeld door het terugbrengen van pieken in het dagprogramma.

Om de roosters per inrichting door te lichten is een analyse-instrument ontwikkeld. Inmiddels is bij 30% van alle inrichtingen een analyse uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van deze analyse zijn per inrichting direct in te voeren aanbevelingen gedaan. In het voorjaar van 2009 zullen alle inrichtingen doorgelicht zijn. Ook ontwikkelt DJI een roosterkader waarin de spelregels worden vastgelegd voor een rechtvaardige balans tussen de belangen van medewerkers en de organisatie. De Rijksuniversiteit Groningen ondersteunt dit met een wetenschappelijk onderzoek. Dit onderzoek staat in de startblokken en wordt naar verwachting voor het eind van 2008 afgerond.

Zelf personeelszaken doen met P-Direkt

Alle ministeries (op Defensie na) krijgen één gemeenschappelijk servicecentrum voor personeelsregistratie en salarisadministratie. P-Direkt is de benaming van het nieuwe servicecentrum voor de rijksoverheid. Volgens planning is het centrum in 2011 gereed. DJI werkt mee tijdens de pilotfase en is hiermee een van de eerste rijksonderdelen die aan de invoering van P-Direkt werkt. Met de invoering van P-Direkt kunnen medewerkers en managers zelf hun personeelszaken regelen. Zo kunnen leidinggevenden straks zelf de personeelszorg oppakken. Medewerkers worden zelf verantwoordelijk voor de sturing op beschikbaarheid en inzetbaarheid. Intussen hebben vrijwel alle medewerkers kunnen inloggen bij de P&O portal. Verantwoord en beheersbaar invoeren vormt het centrale uitgangspunt.

Leidinggevenden vormen de schakel tussen beleid en werkvloer. Dat maakt personele ontwikkeling extra belangrijk.

Goed communiceren is een basisvaardigheid voor elke leidinggevende die bij DJI werkt.

Vreemdelingen

Essentieel in het verblijf van een vreemdeling is het geven van informatie over de voorgenomen uitzetting en het verblijf in het detentiecentrum.

De staatssecretaris van Justitie heeft DJI gevraagd om in 2008 initiatieven te nemen om de vreemdelingenbewaring te moderniseren en de ketensamenwerking te versterken. Hiervoor zijn verschillende activiteiten ontwikkeld.

Start Juridisch Loket in Detentiecentrum Zaandam

Met de start van het Juridisch Loket in het Detentiecentrum Zaandam op 1 juli 2008 is een concrete stap gezet in het versterken van de ketensamenwerking tussen DJI en de Raden voor Rechtsbijstand. Deze samenwerking geldt vooral op het gebied van rechtsbijstand aan vreemdelingen in bewaring.

Het Juridisch Loket is een juridisch spreekuur voor mensen die in vreemdelingenbewaring verblijven. Door te werken met één Juridisch loket per inrichting kan er goede afstemming plaatsvinden tussen de diverse partijen die betrokken zijn bij het informeren van de vreemdeling. Het gaat dan bijvoorbeeld over feiten en omstandigheden die betrekking hebben op de voorgenomen uitzetting en het verblijf in het detentiecentrum. Binnen het Juridisch Loket stemmen de partijen hun dienstverlening en werkzaamheden af. De doelstelling van het Juridisch Loket is vooral om de vragen te verhelderen, juridisch advies en eenduidige informatie te geven. Bovendien wijst het Loket zonnodig door naar een advocaat of mediator, een Commissie van Toezicht of een andere organisatie of instelling die rechtshulp kan bieden. De ervaringen met het Juridisch Loket in het Detentiecentrum Zaandam worden gebruikt voor de organisatie van het spreekuur door de Juridische Loketten in de andere inrichtingen voor vreemdelingenbewaring.

Tweede detentieplatform Zaandam in gebruik

In april 2005 werd gestart met de bouw van twee detentieplatforms voor illegale vreemdelingen. In november 2007 nam DJI het eerste platform in gebruik in de Isaac Baarhaven in Zaandam. Eind maart van dit jaar volgde het tweede. Bij volledige bezetting kunnen er op dit tweede platform 288 vreemdelingen worden gehuisvest. Voor hen is een gevarieerd dagprogramma georganiseerd. Elk detentieplatform beschikt over een luchtplaats, een sportveld en een fitnessruimte. Daarnaast kunnen de vreemdelingen gebruikmaken van een bibliotheek, een multifunctionele gebedsruimte, een recreatieruimte, een filmzaal en eigen keukens op elke afdeling. Ook kunnen ze op de platformen gebruikmaken van medische voorzieningen en een bewonerswinkel.

Jongeren

Beter vooruitzicht voor jongeren door trajectbenadering

De trajectbenadering is een van de speerpunten van de jeugdinrichtingen. Op basis hiervan wordt elke jongere die in een inrichting verblijft tijdens het lopende onderzoek naar zijn of haar delict binnen een week na binnenkomst in een zogenaamd *netwerkberaad* besproken. In dat netwerkberaad werken vertegenwoordigers van de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdclassering en de jeugdinrichting samen.

Jongeren in detentie gaan doordeweek naar school waar ze handvatten krijgen voor een nieuwe toekomst.

Groepsleiders spelen een actieve rol in de opvoeding van jongeren in detentie.

Naar een actievere rol in opvoeding jongeren

De dagelijkse begeleiding van jongeren is de basis voor opvoeding en behandeling in de jeugdinrichtingen. In 2007 zijn twee beproefde methodieken – het Sociaal Competentie Model en Equip – geïmplementeerd tot de *Basismethodiek voor de Justitiële Jeugdinrichtingen*. Deze methodiek geeft groepsleiders betere handvatten voor de aanpak van jongeren. Ook kunnen zij een actievere rol in de opvoeding spelen. De fasering binnen de methodiek sluit nauw aan bij het netwerk- en trajectberaad.

De methodiek wordt vanaf 2010 in alle jeugdinrichtingen toegepast. In de eerste helft van 2008 is de methodiek in drie pilots getest en geëvalueerd. Gezien de zeer positieve resultaten zal de methodiek vanaf september 2008 worden ingevoerd in alle jeugdinrichtingen.

Corporate thema's

Veel ingesloten vinden ondersteuning bij geestelijk verzorgers in hun zoektocht naar zingeving en levensoriëntatie.

Waardering voor ondersteuning door vrijwilligers

Bij de Dienst Geestelijke Verzorging - een landelijk werkende dienst van DJI - werken ongeveer 300 geestelijk verzorgers van diverse stromingen. Veel van hen werken samen met vrijwilligers. Er zijn in Nederland zo'n 1600 actieve vrijwilligers in het justitiepastoraat die zich inzetten voor gedetineerden en ex-gedetineerden.

Vrijwilligers komen onder meer naar de inrichtingen voor een persoonlijk bezoek aan gedetineerden en voor contacten in de kerkdiensten. Ook nemen ze deel aan gespreksgroepen van de geestelijk verzorgers. Daarmee leveren ze een bijdrage aan de communicatie tussen mensen binnen en buiten de inrichting. Bovendien gebeurt dit in een sfeer van bezinning en met zicht op de toekomst. Dat blijkt voor beide partijen zinvol. Verder is vaak een beroep mogelijk op kerkelijke nazorgprojecten, waarin ook vrijwilligers actief zijn.

Oprichting Forensisch Consortium Adolescenten

Het NIPF is het kennisinstituut op gebied van forensische psychiatrie en psychologie voor zowel volwassenen als jeugd. Om de forensische kennis en expertise rond jongeren met een PIJ-maatregel te bundelen is begin 2008 het Forensisch Consortium Adolescenten (ForCA) opgericht. Deze samenwerking is geboren uit de noodzaak om de kwaliteit van de diagnostiek en behandeling in de justitiële jeugdinrichtingen te verbeteren. Ook wil men komen tot meer deskundigheid op het gebied van observeren en rapporteren bij de medewerkers van de inrichtingen. Op termijn moet dit leiden tot een grotere veiligheid binnen deze inrichtingen, tot minder recidive en betere plaatsing in de maatschappij. Twaalf instanties, actief op het gebied van diagnostiek en behandeling van strafrechtelijk geplaagde jongeren, werken aan dit initiatief mee. ForCA bestaat uit justitiële jeugdinrichtingen, de forensische jeugd GGZ en universitaire centra. In 2008 wordt het werklanplan tussen de partners projectmatig uitgewerkt. Het is de bedoeling om begin 2009 met de uitvoering te starten.

Colofon

Dit is een uitgave van de Dienst Justitiële Inrichtingen

Tekst Afdeling Corporate Communicatie

Tekstredactie, interview, concept & vormgeving moods & minds

Fotografie Jan-Dirk van der Burg Ed Gosman

Druk Thieme Grafmedia Service, KDS, Den Haag

Oplage 4000

Contactgegevens Dienst Justitiële Inrichtingen Afdeling Corporate Communicatie Postbus 30132, 2500 GC Den Haag dji@postbus51.nl www.dji.nl

Voor meer informatie of bestellingen Postbus 51, T 0800 8051

Artikelnummer DJI / CC / 2008 / 41

Deze brochure is zuiver informatief. Er kunnen geen rechten aan ontleend worden. DJI aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten in deze brochure.

Patiënten uit de forensische zorg

Directie Forensische Zorg volop bezig met nieuwe taken

Vanaf 1 januari 2008 is de sectordirectie TBS officieel omgevormd tot de Directie Forensische Zorg, wat veel veranderingen betekent. Er is bijvoorbeeld gestart met de voorbereiding van het wetsvoorstel Forensische Zorg. Dit gebeurt in samenwerking met verschillende partijen, zoals de Directie Wetgeving van het Ministerie van Justitie en GGZ Nederland. Het wetsvoorstel bevat de regeling voor het nieuwe stelsel van de geestelijke gezondheidszorg in het Nederlandse strafrechtelijke systeem. In het stelsel gaat het over: de centrale inkoop, de bekostiging, de tariefstelling, de systematiek voor de vaststelling van zorg, de aanspraak op zorg, de toewijzing van de benodigde zorg, de bevoegdheden van de minister en het toezicht op verlenende zorg.

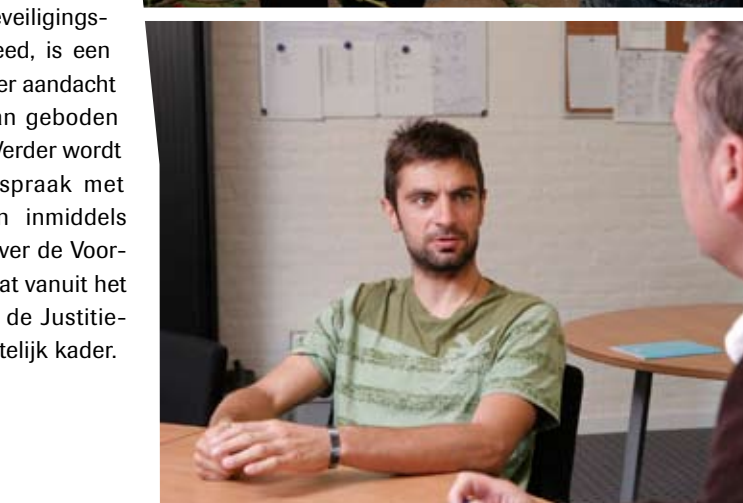
In februari van 2008 is het inkoopproces voor dit jaar afgerond. Er zijn contracten met 49 zorgaanbieders afgesloten. Momenteel wordt hard gewerkt aan een document met daarin de inkoopstrategie voor 2009. Medewerkers van de Directie doen dit in nauwe samenwerking met onder andere het Ministerie van Justitie, Zorgverzekeraars Nederland en GGZ Nederland.

Toezicht houden op patiënten is maatwerk, waarbij de vormen van geboden zorg -van preventie tot nazorg- goed op elkaar worden afgestemd.

Verlof, toezicht en AWBZ

De nieuwe directie heeft veel werk verzet voor de nieuwe werkwijzen rondom plaatsing, indicatiestelling en DBBC's (Diagnose-Behandelings-Bewilligings-Combinaties). Een ander onderwerp waaraan veel aandacht is besteed, is een nieuwe vorm van toezicht. In deze verbeterde vorm van toezicht is er meer aandacht voor maatwerk. Dat heeft als belangrijk voordeel dat de vormen van geboden zorg - van preventie tot nazorg - nog beter op elkaar afgestemd zijn. Verder wordt het verlofvoetingskader vernieuwd. Dit wordt gedaan in samenspraak met verschillende partijen. De eerste afstemmingssprekken hebben inmiddels plaatsgevonden. Op 31 maart van dit jaar is er, bij de besprekingen over de Voorjaarsnota 2008, overeenstemming bereikt over het definitieve bedrag dat vanuit het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten wordt overgheveld naar de Justitiebegroting. Dit bedrag is bestemd voor de forensische zorg in strafrechtelijk kader.

Door samen te werken in het Veiligheidshuis

beïnvloeden we iemands leven.

In het Veiligheidshuis in Limburg komen vertegenwoordigers van DJI, Openbaar Ministerie, gemeenten, reclassering, zorgorganisaties en woningbouwcorporaties op een nieuwe, fysieke locatie samen om intensief te werken aan het verminderen van de recidive onder veelplegers, jongeren, veroorzakers van huiselijk geweld en overlastveroorzakers. Elke veiligheidspartner heeft er een eigen werkplek, voorzien van een pc waarop hij of zij kan inloggen in het systeem van de eigen organisatie. Zo is de benodigde informatie altijd bij de hand en zijn zaken snel en praktisch af te stemmen met een andere partner.

Rob Platzbeecker zit namens alle Limburgse inrichtingen in het Veiligheidshuis. Nico van Leuken is vanuit de Mondriaan Zorggroep (GGZ) aan het Veiligheidshuis verbonden.

< Nico van Leuken

Clustermanager divisie verslavingszorg
Mondriaan Zorggroep (GGZ)

'Persoonlijk vind ik het een geweldige ervaring om alle partners onder één dak te hebben. Je krijgt daardoor een uitwisseling van kennis, ervaring en inzicht die boven alles uitstijgt. Bovendien houden we elkaar scherp en ontstaat er meer respect voor en duidelijkheid over elkaars expertises en verantwoordelijkheden.'

> Rob Platzbeecker

Unitdirecteur PI Roermond

'Elke persoon die uit de gevangenis komt, wordt door een team van het Veiligheidshuis begeleid. De persoonlijke omstandigheden vormen de basis voor onze aanpak. Dat kan bijvoorbeeld gaan om begeleiding naar een woning, naar werk of schuldhulpverlening. Maar ook om zaken als afkicken van een verslaving, sociale vaardigheden aanleren of beter leren omgaan met agressie. Daarop zetten wij collectief in.'

Lees het hele interview op www.dji.nl.

Ministerie van Justitie
Dienst Justitiële Inrichtingen